

Infektioturvallisuuskysely sosiaali- ja terveydenhuollon uudelle työntekijälle ja työharjoitteluun tulevalle opiskelijalle

Infektioturvallisuuskysely arvioi ja ohjaa infektioturvallisuutta ja on tarkoitettu uusille sosiaali- ja terveydenhuollon työntekijöille ja työharjoitteluun tuleville opiskelijoille. Jatkossa käytetään molemmista sanaa työntekijä, koska kaikki kohdat koskevat sekä työntekijää että työharjoitteluun tulevaa. Kyselyssä kerrotaan infektioiden torjuntaan liittyvistä lakisääteisistä velvoitteista ja infektioriskeistä.

Lue kaikki osiot. Tuberkuloosiriskin arviointi perustuu tuberkuloosikyselyyn, jonka perusteella esihenkilö ohjaa sinut tarvittaessa terveystarkastukseen. Rokotussuojan osalta arviointi perustuu itsearviointiin, jonka pohjalta täytät soveltuvuuslausuman, jonka annat esihenkilöllesi. Tarvittaessa täydennät rokotussuojasi työterveys- tai opiskeluterveydenhuollossa. Pehdy myös lopussa oleviin ohjeisiin muiden infektioriskien hallinnasta.

Työnantajalla on oikeus käsitellä työntekijän soveltuvuutta koskevia tietoja suostumuksella yksityisyyden suojasta työelämässä annetun lain (759/2004), työterveyshuoltolain ja henkilötietolain mukaisesti.

1. Tuberkuloosiriskin arviointi

Tartuntatautilain 55 § määrää, että työnantajan tulee vaatia sosiaali- ja terveydenhuollon työntekijöiltä ennen työhön ryhtymistä luotettava selvitys siitä, ettei tämä sairasta hengityselinten tuberkuloosia. Selvitys edellytetään kaikilta sosiaali- ja terveydenhuollon työntekijöiltä, jotka työskentelevät samoissa tiloissa potilaiden tai asukkaiden kanssa.

TOIMI NÄIN: Täytä ja tulosta Työterveyslaitoksen [Tuberkuloosikysely 1](#) ja anna se esihenkilöllesi. Esihenkilö kertoo, tarvitsetko terveystarkastuksen, ja minne siinä tapauksessa otat yhteyttä tarkastukseen päästäksesi ja terveystarkastuslausunnon saamiseksi. Jos sinulla on jo esittää kahden vuoden sisällä Suomessa laadittu terveystarkastuslausunto siitä, ettet sairasta hengityselintuberkuloosia, anna se esihenkilöllesi. Mikäli et halua täyttää Tuberkuloosikyselyä ja antaa sitä esihenkilöllesi, sinun tulee hankkia terveystarkastuslausunto ensisijaisesti yksityiseltä lääkäriasemalta, ja toimittaa se työnantajallesi ennen töiden aloittamista. Vaikka olisit käynyt terveystarkastuksessa, on tärkeää hakeutua tutkimuksiin, jos sinulle tulee työ- tai

harjoittelusuhteesi aikana tuberkuloosiin viittavia oireita (katso tarkemmin [Tuberkuloosin oireet](#)) Silloin ota yhteyttä työ- tai opiskeluterveydenhuoltoon tai terveysasemallesi.

2. Työntekijän rokotussuoja

Tartuntatautilain 48 § mukaan sosiaali- ja terveydenhuollon toimintayksiköissä, joissa hoidetaan lääketieteellisesti arvioituna tartuntatautien vakaville seuraamuksille alttiita asiakkaita tai potilaita, työnantaja saa käyttää vain erityisestä syystä työntekijää, jolla on puutteellinen rokotussuoja.

Työnantajan tulee määritellä tilat, joissa tartuntatautien vakaville seuraamuksille alttiita asiakkaita ja potilaita hoidetaan ja edellytetään työntekijältä tai harjoittelijalta rokotussuojaa. Esihenkilön tulee jo rekrytointivaiheessa kertoa sinulle, edellyttääkö työtehtävä tartuntatautilain 48 § mukaista rokotussuojaa.

Rokotussuojan osalta soveltuvuutesi perustuu itsearviointiin.

TOIMI NÄIN: Tulosta ja täytä alla oleva itsearviointilomake, jossa kysytään sairastamis- ja rokotustietojasi, ja arvioi niiden perusteella soveltuvuutesi itsearviointilomakkeen lopussa olevan ohjeen mukaisesti. Mikäli rokotussuojasi on itsearviointilomakkeen perusteella kunnossa, täytä soveltuvuuslomake ja anna se esihenkilöllesi. Itsearviointilomake jää sinulle itsellesi.

Mikäli rokotussuojassasi on täydennettävää, ota yhteyttä työterveys- tai opiskeluterveydenhuoltoon rokotussuojan täydentämiseksi. Vasta sen jälkeen voit täyttää soveltuvuuslomakkeen ja antaa sen esihenkilöllesi.

Rokotussuojan itsearviointilomake (tämä lomake jää sinulle itsellesi)

1. Tuhkarokko			
Suoja tuhkarokkoa vastaan saadaan joko sairastetun tuhkarokon tai kahden rokoteannoksen aikaansaamana.			
<u>Vuonna 1975 ja sen jälkeen syntyneet:</u> Tuhkarokkorokotus on ollut osana kansallista rokotusohjelmaa vuodesta 1975. Vuosina 1975–1981 käytössä on ollut erillinen tuhkarokkorokote, jota annettiin henkilölle vain yksi annos. Kaikki saivat MPR-rokotuksen armeijassa 1986–2000 ja vuodesta 2012 alkaen ne, joilta suoja puuttuu. MPR-rokote on annettu sairaanhoito-oppilaitoksissa vuodesta 1987 alkaen niille, joilta immuniteetti MPR-taudeille puuttuu. Vuodesta 1988 alkaen MPR-rokote on annettu koulussa 11–13-vuotiaille, joilta toinen MPR-rokoteannos puuttuu. Vuodesta 1982 tuhkarokkorokotus on ollut osana MPR-kolmoisrokotetta, jota henkilölle annetaan kaksi annosta. Moni erillisen tuhkarokkorokotuksen saaneista on saanut lisäksi yhden annoksen MPR-kolmoisrokotetta. Jos tiedät saaneesi kaikki neuvolarokotteet, olet todennäköisesti saanut kaksi tuhkarokkorokotusta. Jos sinulla on tallessa rokotuskortti, voit tarkistaa asian siitä. 90-luvun alusta lähtien Suomessa ei ole esiintynyt tuhkarokkoepidemioita. Jos olet syntynyt 90-luvulla tai myöhemmin, sinun tulee olla saanut kaksi annosta MPR-rokotetta.			
1a. Olen saanut kaksi annosta tuhkarokkorokotetta (erillinen tuhkarokkorokote tai MPR-kolmoisrokote)	Kyllä ☐	Ei ☐	En tiedä ☐
1b. Olen sairastanut tuhkarokon	Kyllä ☐	Ei ☐	En tiedä ☐
<u>Vuosina 1965–1974 syntyneet:</u> Tuhkarokkorokotus on ollut mukana kansallisessa rokotusohjelmassa vasta vuodesta 1975, eikä tämä ikäryhmä ole sitä yleensä saanut neuvolassa. Jos sinulla on tallessa rokotuskortti, voit tarkistaa asian siitä. Tuhkarokkoepidemiat ovat olleet yleisiä vielä 1970-luvulla.			
1c. Olen sairastanut tuhkarokon	Kyllä ☐	Ei ☐	En tiedä ☐
1d. Olen saanut kaksi annosta tuhkarokkorokotetta (erillinen tuhkarokkorokote tai MPR-kolmoisrokote)	Kyllä ☐	Ei ☐	En tiedä ☐
<u>Ennen vuotta 1965 syntyneet:</u> Tämä ikäryhmä on erittäin suurella todennäköisyydellä sairastanut tuhkarokon, sillä 1960-luvun alussa ja sitä ennen on esiintynyt laajoja tuhkarokkoepidemioita. Tähän ikäryhmään kuuluvat katsotaan tuhkarokon sairastaneiksi riippumatta siitä, muistavatko he sen sairastaneensa.			
1e. Olen syntynyt ennen vuotta 1965	Kyllä ☐	Ei ☐	
2. Vesirokko			
Suoja vesirokkoa vastaan saadaan joko sairastetun vesirokon tai kahden rokoteannoksen aikaansaamana. Vesirokkorokotus on otettu yleiseen rokotusohjelmaan syyskuussa 2017, joten työikäiset eivät ole saaneet rokotusta osana tavallisia neuvolarokotuksia.			
2a. Olen sairastanut vesirokon tai	Kyllä ☐	Ei ☐	En tiedä ☐
2b. Olen saanut kaksi annosta vesirokkorokotetta	Kyllä ☐	Ei ☐	En tiedä ☐

3. Hinkuyskä (koskee alle 1-vuotiaita jatkuvasti hoitavia henkilöitä)

Rokotuksella saatu suoja hinkuyskää vastaan edellytetään alle 1-vuotiaita lapsia jatkuvasti hoitavilta henkilöiltä (katso ohjekirje).

Hinkuyskärrokotus kuuluu neuvolassa annettaviin kansalliseen rokotusohjelmaan kuuluviin rokotuksiin, mutta sen antama suoja ei ole elinikäinen. Myöskään sairastettu tauti ei tuo pysyvää suojaa. Työikäisillä suoja hinkuyskää vastaan edellyttää korkeintaan viiden vuoden välein annettavia tehosterokotuksia.

3a. Olen saanut hinkuyskärrokotteen alle viisi vuotta sitten

Kyllä Ei En tiedä

4. Influenssa

Influenssarokotus tulee ottaa joka vuosi ennen influenssakauden alkua. Aiemmin sairastettu influenssa tai saatu influenssarokotus ei anna suojaa seuraavien kausien influenssaviruksia vastaan, sillä influenssavirukset muuntuvat jatkuvasti.

Itsearviointilomakkeen tulkintaohje:

Suojasi on kunnossa

- 1) Tuhkarokkoa vastaan, mikäli vastasit ”kyllä” mihin tahansa kysymyksistä 1a-e.
- 2) Vesirokkoa vastaan, mikäli vastasit ”kyllä” kohtaan 2a tai 2b.
- 3) Hinkuyskää vastaan, mikäli vastasit ”kyllä” kohtaan 3a (koskee vain alle 1-vuotiaita pääsääntöisesti hoitavia)
- 4) Otat vuosittain syksyllä influenssarokotteen

Voit allekirjoittaa soveltuvuuslomakkeen, jos suojasi on kunnossa itsearviointilomakkeen tulkintaohjeen mukaisesti.

Jos suojassasi on täydennettävää tai et ole suojastasi varma, ota yhteyttä työterveyshuoltoon tai opiskelijaterveydenhuoltoon. Voit allekirjoittaa soveltuvuuslomakkeen vasta suojan mahdollisen täydentämisen jälkeen.

-----leikkaa tästä-----

Rokotussuojan soveltuvuuslomake (anna tämä lomake esihenkilöllesi)

Vakuutan täyttäväni tartuntatautilain 48 § säättämän soveltuvuuden suojasta työskenneltäessä sosi-
aali- ja terveydenhuollon tiloissa, joissa hoidetaan tartuntatautien vakaville seuraamuksille alttiita po-
tilaita tai asiakkaita.

Paikka ja päiväys _____

Allekirjoitus _____

Nimenselvennys _____

3. Ohjeita muiden infektioriskien hallintaan

3.1 Hepatiitti B

Hepatiitti B voi tarttua pistotapaturmassa. Sitä vastaan on rokote, joka voi olla myös yhdistettynä hepatiitti A -rokotteeseen. Tärkeintä on tuntea turvalliset työtavat teräviä instrumentteja käsiteltäessä. Perehdy oman työpaikkasi ohjeisiin pisto- ja viiltotapaturmien ehkäisemiseksi. Pirhan infektioyksikön ohjeista löytyy keskeisimmät asiat pisto- ja viiltotapaturmien ehkäisyyn, joihin on hyvä perehtyä etukäteen [Pisto- ja viiltotapaturmien ehkäiseminen](#)

Tutustu myös ennalta, miten tulee toimia mahdollisen veritapaturman yhteydessä [Veritapaturmaohje](#).

Ennalta ehkäisevä hepatiitti B -rokotus tarjotaan niille Pirkanmaan hyvinvointialueen sosiaali- ja terveydenhuollon työntekijöille, jotka työskentelevät yksiköissä, joissa on riskinarviossa arvioitu olevan todennäköinen riski pisto- tai viiltotapaturmaan. Valtioneuvoston asetuksen mukaisesti kaikilla terveydenhuollon työnantajalla on velvollisuus tarjota hepatiitti B-rokote vastaavissa tilanteissa ([Terävien instrumenttien aiheuttamien tapaturmien ehkäiseminen terveydenhuollossa](#)).

Hepatiitti B:n tartuntavaaraan joutuville opiskelijoille tarjotaan hepatiitti B -rokotussarja osana kansallista rokotusohjelmaa. Rokotukset annetaan opiskeluterveydenhuollossa. Lisätietoa sivulta [Opiskelijoiden B-hepatiittirokotukset](#).

Pirkanmaan hyvinvointialueen työntekijät saavat hepatiitti A- ja B- yhdistelmärokotteen (Twinrix®). Yhdistelmärokote voidaan antaa, vaikka olisit aiemmin saanut hepatiitti A -rokotteen. Jos olet aiemmin saanut hepatiitti B -rokotteet tai hepatiitti A- ja B- yhdistelmärokotteet, et tarvitse uutta rokotussarjaa.

3.2 Käsihygienia

Sosiaali- ja terveydenhuollon työssä on huolehdittava hyvästä käsihygieniasta. Sen onnistunut toteutuminen edellyttää, että käsien iho on terve, eikä käytetä käsikoruja, rannekkeita, kynsilakkaa, rakenne- tai geelikynsiä. Kädet desinfioidaan ohjeiden mukaan mm. ennen potilaskosketusta ja sen jälkeen.

Käsien krooniset ihorikot ja ihottuma altistavat kädet taudinaiheuttajamikrobeille. Siksi ne ovat riski sekä asiakkaille, potilaille että työntekijälle itselleen.

Jos sinulla on kroonista käsi-ihottumaa tai kroonisia ihorikkoja, ole yhteydessä työterveyshuoltoon, opiskeluterveydenhuoltoon tai omaan lääkäriisi ihon hoitamiseksi kuntoon. Tutustu myös Pirhan [Käsihygieniaohjeisiin](#).

3.3 Metisilliinille resistentin Staphylococcus aureuksen (MRSA) -kantajuus

Jos sinulla on todettu MRSA-kantajuus, ole yhteydessä Taysin infektioyksikön hygieniahoitajaan (p. 044 4729 385) toimintaohjeiden saamiseksi.